

У мноштву неистинитих информација и нетачних предизборних обећања, јавност се уверава да од ње зависи да ли ће Ана Брнабић или Зорана Михајловић закључити уговор са Рио Тинтом, да ли ће се у Србији производити батерије и електрични аутомобили, да ли ће Србија процветати итд.

Тихо и без јавне расправа 22. априла 2021. године одржана је седница Народне скупштине. Без много дискусије, једногласно, 189 посланика прихватило је неупадљиву допуну члана 52. Закона о рударству. На тај начин избегнута је потреба да Ана Брнабић или Зорана Михајловић у име Србије закључе посебан уговор са Рио Тинтом

У тако створеној збуњујућој атмосфери, тихо и без јавне расправа 22. априла 2021. године одржана је седница Народне скупштине. За ту седницу Ивица Дачић је

посланицима послао скупштински материјал на 438 страна, добијен од Владе у виду Предлога. Без много дискусије, једногласно, 189 посланика прихватило је неупадљиву допуну члана 52. Закона о рударству. На тај начин избегнута је потреба да Ана Брнабић или Зорана Михајловић у име Србије закључе посебан уговор са Рио Тинтом.

Ова допуна члана 52. Закона о рударству има садржину и статус „уговора о поклону“ и чак знатно већу снагу од класичног уговора. Нпр.:

1. Иако то није у складу са Уставом, пословни однос са приватним друштвом Рио Тинто проглашен је за јавни интерес Србије;
2. За експропријацију било ког земљишта, објекта, цркве, гробља, школе, зграде општине, болнице и сл., Рио Тинту више није потребна одлука и дозвола Владе. Сада Рио Тинто самостално одређује шта ће и када ће експроприсати.
3. Србија одустаје од заштите својих интереса - да путем јавног тендера или прикупљања понуда изабере најповољнијег понуђача за експлоатацију литијума - како је било уговорено са Рио Тинтом 8.6.2004. године;
4. На овај начин Србија поклања Рио Тинту утврђене ресурсе и резерве литијума, које Зорана Михајловић процењује на 56 милијарди евра, на колико процењује и приход од производње батерија и електричних аутомобила.
5. Ипак, Србија је задржала могућност да поврати своја рудна богатства, ако их Рио Тинто не започне користити током 6 година;
6. Србија даје право Рио Тинту, да добијена права може одмах пренети на друго лице, без одобрења Србије;
7. Србија предлаже, да ако то Рио Тинто жели, закључе инвестициони уговор о

заједничкој производњи батерија и електричних аутомобила;

8. Овим допунама није или можда јесте предвиђено, ко ће бринути о јаловишту и око 1000 радника са члановима њихових породица по престанку петнаестогодишњег рада рудника?

Подсећања ради – 8. јуна 2004. године, приликом доласка у Србију и добијања Решења о геолошким истраживањима, Рио Тинто је са Србијом закључио уговор (чланови 14. и 15. Закона о рударству) под следећим условима:

1. да на подручју општине Лозница својим средствима и на свој ризик врши геолошка истраживања,

2. да истраживања може вршити само на земљишту – на коме је власник, закупца, или на коме има право коришћења по другом основу,

3. да на име истраживања од 26.4. 2006. године плаћа истраживачку накнаду,

4. да по окончању истраживања, уколико се истраживања покажу успешним, прихвата да право на експлоатацију тих налазишта Србија додели: најбољем понуђачу изабраном путем јавног тендера или путем прикупљања понуда, а да се њему омогући право првенства закупа под најбољим понуђеним условима итд.

5. Права и обавезе Србије и Рио Тинта гарантована су месец дана раније (15.5.2004.) ратификовањем Споразума са Енглеском. Овај Споразум само је потврдио примену прописа Србије, уз напомену да ће Рио Тинто имати иста права као и домаћи улагачи. Вероватно је председник Вучић имао у виду овај Споразум, када је у новогодишњем обраћању јавности изјавио да ће Србија платити милијарду евра штете, уколико откаже закључени посао са Рио Тинтом.

Како би заштитила имовински интерес Србије, на исти начин како је са Рио Тинтом закључен „уговор о поклону“, Скупштина Србије може, без било каквих последица, усвојити допуну члан 52. Закона о рударству садржином чланова 14. и 15. Закона о рударству - под којим је Рио Тинто 8.6.2004. године закључио уговор са Србијом.

Да је Србија са Рио Тинтом имала закључен класичан уговор, са уговореном арбитражом и сл., у том случају, за промену одредаба уговора била би потребна сагласност обе стране. У овом случају, Србија је једнострано мењала законске одредбе и однос са Рио Тинтом, и то може увек да ради све док са Рио Тинтом не закључи класичан уговор.

Адвокатска Канцеларија Радић

(НСПМ)